

NOTAT

13. september 2019

Sag 2018 - 17922

Bilag 2.3.2: Baggrundsnotat

Baggrund

I 2021 indledes en ny 7-årig programperiode for strukturfondsområdet som del af den nye flerårige budgetperiode for EU. Erhvervsministeriet har ansvaret for Regionalfonden og Socialfonden, og Erhvervsministeriet forestår derfor udarbejdelsen af nye programmer, der danner rammer for udmøntningen af midlerne under fondene. Regeringen skal udarbejde programmerne med inddragelse af bl.a. Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse og en bred kreds af andre interessenter fra det danske strukturfondspartnerskab. Europa-Kommissionen skal godkende de endelige programmer. Da programmerne danner rammen for udmøntningen af midlerne under fondene, påvirker de også Danmarks Erhvervsfremmebestyrelses arbejde, og bestyrelsen inddrages derfor tidligt i processen.

Danmark står med Kommissionens forslag til flerårigt budget for perioden 2021-2027 til at modtage ca. 3 mia. kr. De endelige beløb kendes dog først, når forhandlingerne om EU's budget er afsluttet.

Det overordnede strategiske sigte for EU's strukturfondsmidler

Der følger af Kommissionens forslag til nye EU-forordninger for fondene en række bindinger på anvendelsen af midlerne. Midlerne skal i programmerne fordeles på forskellige overordnede politiske mål defineret i forordningerne. Forordningsforslagene stiller også krav om en bestemt procentvis fordeling af midler på bestemte politiske mål.

Kommissionens forslag stiller krav om, at Danmark samlet set anvender mindst 85 pct. af regionalfondsmidlerne på både innovation, vækst og digital omstilling i SMV'er (politisk mål 1) og forsyningssektoren, vedvarende energi og klimatilpasning (politisk mål 2). Mindst 60 pct. af midlerne skal dog anvendes på politisk mål 1. Herudover skal mindst 6 pct. af regionalfondsmidlerne anvendes til bæredygtig byudvikling.

For så vidt angår Socialfonden stiller forordningsforslaget krav om, at Danmark anvender midlerne til investering i kompetencer, velfungerende arbejdsmarked og lige muligheder (politisk mål 4). Mindst 25 pct. af midlerne skal bruges til social inklusion, og mindst 2 pct. skal gå til at hjælpe de socialt mest udsatte. De 2 pct. indgår i opgørelsen af de 25 pct.

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 17
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVSMINISTERIET

Europa-Parlamentet har stillet en række ændringsforslag til Kommissionens forslag, som kan påvirke fordelingen af midler mellem mål. Væsentligst blandt disse er et forslag om, at der skal prioriteres mindst 30 pct. af Regionalfonden til direkte investeringer i grøn omstilling. Europa-Parlamentet foreslår desuden, at der prioriteres flere midler til bæredygtig byudvikling samt en række mindre øremærkninger på under 5 pct. Europa-Parlamentets forslag understreger, at fordelingen mellem politiske mål stadig kan ændre sig helt frem til den endelige vedtagelse af forordningerne, der ikke forventes at ske før 2020, hvorfor man må arbejde ud fra det foreliggende forslag fra Kommissionen.

Kommissionens anbefalinger til Danmark

Foruden de bindinger, der følger af udkast til forordningerne, jf. ovenfor, er Kommissionen kommet med formelle anbefalinger til områder, hvor Danmark bør anvende strukturfondsmidlerne. Kommissionens anbefalinger baserer sig på landerapporten, som er en omfattende analyse af dansk økonomi. Kommissionen vil i deres godkendelse af de danske programmer lægge vægt på, hvordan anbefalingerne adresseres. Hvis Danmark ønsker at anvende midler på andre områder og aktiviteter, skal disse være identificerede gennem analyser og stakeholderinddragelse.

For så vidt angår Regionalfonden forventer Kommissionen, at Danmark har fokus på at investere i innovative udviklingsprojekter, samarbejde om innovation og kompetenceløft. Sammenholdt med forordningsgrundlaget indebærer det også, at Danmarks strategi for intelligent specialisering (dvs. Strategien for decentral erhvervsfremme) bliver udgangspunktet for målretningen af regionalfondsprogrammet.

For så vidt angår Socialfonden forventer Kommissionen, at Danmark trods sit velstandsniveau har fokus på social inklusion, generelle investeringer i øgede kompetencer for alle befolkningsgrupper og særligt har fokus på erhvervsuddannelserne.

Grundlæggende regler for fondene

EU's Regionalfond og Socialfond er reguleret på forordningsniveau, der fastlægges for en syvårig periode. I øjeblikket forhandles forordningsforslagene for den kommende periode 2021-27 af Europa-Parlamentet og ministerrådet. At fondene er reguleret på forordningsniveau betyder, at reglerne er direkte gældende for EU's borgere og virksomheder.

Ud over de specifikke regler for strukturfondene skal udmøntningen naturligvis overholde EU's regler om statsstøtte og offentlige indkøb samt grundlæggende horisontale principper såsom ligebehandling og åben konkurrence.

En grundlæggende forskel på de to fonde er, at kun Regionalfonden kan anvendes til investeringer i infrastruktur. Med cirka 1,5 mia. kr. vurderes det dog, at Regionalfondens midler i Danmark kan skabe større merværdi ved investeringer i innovation og erhvervsfremme frem for investeringer i infrastruktur. Det kan dog vise sig hensigtsmæssigt at lade Regionalfonden give tilskud til investeringer i fysiske anlæg samt maskiner og udstyr.

Vidensgrundlag

Som supplement til landerapporten og udarbejdelsen af bestyrelsens strategi for decentral erhvervsfremme er der gennemført en række undersøgelser og workshops i samarbejde med dansk erhvervsliv og andre centrale aktører. Der er bl.a. udarbejdet analyser af danske styrkepositioner og midtvejsevaluering af de aktuelle programmer. På den baggrund lægges der op til at orientere struktur- og fondeindsatsen mod disse overordnede problemfelter:

- Det globale marked for grønne løsninger er i hastig udvikling og udgør et væsentligt potentiale for dansk erhvervsliv, der bør udnyttes. FN's verdensmål åbner op for et potentielt enormt marked. Ressourceknaphed nødvendiggør grøn omstilling, bæredygtige forretningsmodeller og cirkulær økonomi. Og stigende opmærksomhed på FN's verdensmål øger efterspørgslen efter bæredygtig omstilling i virksomheder – også fra et CSR-perspektiv. Danske virksomheder besidder en styrkeposition med hensyn til grønne løsninger, og derfor kan danske virksomheder helt oplagt drage fordel af deres ekspertise ift. flere af verdensmålene i et eksportøjemed.
- Den nuværende højkonjunktur medfører rekrutteringsudfordringer for virksomhederne (der dog kan vendes i løbet af den 7-årige programperiode). I hele landet og på tværs af brancher oplever virksomheder stigende udfordringer med at rekruttere den ønskede arbejdskraft, om end der er lokale og regionale forskelle, ligesom der er forskelle fra virksomhed til virksomhed.
- På trods af, at Danmark klarer sig godt internationalt hvad angår innovation, er der også fortsat udfordringer med at skabe og opskalere innovative SMV'er. Danmark ligger lidt under EU-gennemsnittet i forhold til andelen af innovative SMV'er, og der er generelt udfordringer med at skabe sammenhæng mellem offentlige vidensinstitutioner og erhvervslivet.
- Væksten i Danmark er ikke jævnt fordelt, og der er forskel på de regionale og lokale vilkår for erhvervsudvikling, herunder mulighederne for at tiltrække investeringer til udvikling. Blandt andet peger virksomheder og Det Nationale Turismedforum på behovet for flere investeringer i et attraktivt turismeprodukt.

Videre proces

Regeringen udarbejder i samarbejde med relevante interessenter udkast til programmer for Regional- og Socialfonden, der skal endeligt godkendes af Kommissionen.

Bestyrelsen vil få lejlighed til at drøfte programudkastene, før de endeligt besluttet i regeringen og oversendes til Kommissionen.